

alle Tilfælde, ville Fæsternes Efterladte vide, hvad det er for en Gaard, og det vil altsaa ikke fejle, at de netop der ville byde Gaarden op, for at deres Trediedeel kan blive saa meget større; saa stor Forstand troer jeg ogsaa at Fæsternes Efterladte have, og Jordbrøtten vil altsaa komme til at betale disse tiende Gaarde meget dyrt. Men naar de ere ham saa absolut nødvendige, vil det ikke være klogt at formene ham at købe dem som Høstbydende, thi derved staaede vi maaskee Loven eller bidrage meget væsentlig til at standse den. — Jeg vil ikke opholde det ærede Thing længere; jeg har gjort mig Umage for at forklare, at jeg troer, at det er rigtigt, naar Sagen fra enkelte Medlemmers Side er fremstillet saaledes, at vi ikke kunne faae Loven igjennem, uden at vi faae Understøttelse fra den anden Partis Side, og at man derfor ikke handler forsligtigt, rigtigt eller klogt ved at flyde det ud af Lovforslaget, som skulde bringe den anden Side til at gaae med.

Krabbe: Jeg vil dog i Side staae fast med Hensyn til den sidste Bemærkning, at forsaavidt det ærede Medlem, der sidder her ved Siden af mig (Scavenius), maatte kunne antages for at være en af Repræsentanterne for den anden Side af dette Forhold, en Egenstaaer, som han ikke selv frakender sig, saa have vi fra den Side hørt, at det er § 9, som er det Afgjørende, og med Hensyn til § 9 er jo den ærede Ordfører enig med os om, at den bør udgaae. Forsaavidt der altsaa som Følge af Vedtagelsen af Endringsforslag idag maatte blive lagt Lovforslaget nogenlunde Hindring i veien, da er det paa Grund af Endringsforslag, som den ærede Ordfører er med til at stille, og ikke paa Grund af de Endringsforslag, som ere stillede fra den anden Side. Hvad Endringsforslaget under Nr. 50 angaaer, da skal det være mig lige kjært, enten det bliver vedtaget eller ikke, men jeg kan ikke lade den ærede Ordførers Angreb paa dette Forslag gaae hen uden at imødegaae det. Den ærede Ordfører vil med Hensyn til Forslaget under Nr. 50 gjøre gjældende, at de, som have opstillet dette Forslag, ville gjøre sig til Fæsternes Formyndere

og til bedre Dommere; over, hvad der er i Fæsternes Interesse, end Fæsterne selv kunne være. Dette er jo paa ingen Maade Tilfældet. Sagen er jo ganske simpelt den, at Sagen af os her ere kaldede til at tale i Fæsternes Interesse, men det, vi ere kaldede til, er at varetage Samfundets Interesse, forsaavidt den ligger i Fæsternes Forbindelse med deres Gaarde. Naar vi tænke os, at der til en Del af vort Land kom en Nabob, som med store Rigdomme købte fra Godseierne og udløste Rettighederne fra Bønderne og kunde betale enhver Bonde, i denne Landsdeel, rigeligt for de Rettigheder, denne gav Afkald paa, saa vilde man sige, at den Gaardmand, der lod sig udløse, forstod meget godt sin egen Fordeel, thi han fik en rigelig Betaling for, hvad han gav fra sig, men Samfundet stod sig ikke derved; og derfor burde Samfundet ikke give Afkald paa det, der har i vedkommende Egenomme til at forhindre, at de forsvinde ud af de paagjældende Familiers Besiddelse. Men naar dette er rigtigt, saa holder den Betragtning, som af den ærede Ordfører blev gjort gjældende, imod Forslaget under Nr. 50, heller ikke Stik. Forøvrigt, om Forslaget under Nr. 50 bliver vedtaget eller ikke, lægger jeg ikke stor Vægt paa, naar vi kun maatte blive enige om, at § 9 skal gaae ud. Naar den ærede Ordfører siger, at Bestemmelsen i § 14 om Ret til at indtage den 10de Gaard skulde være en Deel af Kjøbesummen, da vil jeg fremsætte som min Anskuelse, at skald dette skulde være Tilfældet, gjorde man virkelig bedre i at gjøre en Forandring ved Brodelen af Kjøbesummen; jeg troer, Samfundet vilde staae sig bedre ved dette. Men jeg har heller aldeles ikke opfattet det som denne Bestemmelses Opgave. Jeg fastholder, hvad jeg tidligere har sagt, og det troer jeg heller neppe nogenlunde er benægtet, at hvilken Benævnelse man end vil give den Ret, som ved Loven af 19de Februar 1861 blev tilstaaet Godseieren, var den dog i sit Væsen en Belønning, og denne Belønnings Opgave var naturligtvis den, at bevæge ham til at sælge frivillig. Disse Motiver ere selvfølgelig ikke tilstede her. Maa jeg med Hensyn til en Bemærkning af den ærede Ordfører endnu yttre Følgende.